

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie
PERSCOMMUNIQUÉ nr. 88/22
Luxemburg, 19 mei 2022

Arrest in zaak C-33/21
INAIL en INPS

Op het vliegend personeel van Ryanair dat niet is gedekt door E101-formulieren en 45 minuten per dag werkt in de voor de bemanning bestemde ruimte van deze luchtvaartmaatschappij op de luchthaven van Bergamo en zich de rest van de arbeidstijd aan boord van de vliegtuigen van deze luchtvaartmaatschappij bevindt, is de Italiaanse socialezekerheidswetgeving van toepassing

Naar aanleiding van een inspectie was het Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) van mening dat de 219 werknemers van Ryanair die aan de luchthaven van Orio al Serio te Bergamo (Italië) waren verbonden, op Italiaans grondgebied werkzaamheden in loondienst verrichtten en krachtens het Italiaanse recht en verordening nr. 1408/71¹ bij het INPS moesten worden verzekerd voor het tijdvak van juni 2006 tot en met februari 2010.

Het Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL) was ook van mening dat deze werknemers op grond van het Italiaanse recht voor het tijdvak van 25 januari 2008 tot en met 25 januari 2013 bij het INAIL moesten worden verzekerd voor de risico's die verband hielden met werk dat op de grond werd verricht, aangezien zij volgens dit instituut waren verbonden aan de thuisbasis van Ryanair op de luchthaven van Orio al Serio.

Het INPS en het INAIL hebben dan ook van Ryanair betaling gevorderd van de socialezekerheidsbijdragen en de verzekeringspremies voor die tijdvakken, hetgeen Ryanair voor de Italiaanse rechterlijke instanties heeft betwist.

De Italiaanse appelrechter heeft de door het bevoegde Ierse orgaan afgegeven E101-formulieren onderzocht. Volgens die formulieren was de Ierse socialezekerheidswetgeving van toepassing op de daarin bedoelde werknemers. Deze formulieren hadden echter geen betrekking op alle 219 werknemers van Ryanair die tijdens de volledige betrokken tijdvakken aan de luchthaven van Orio al Serio waren verbonden. De appelrechter heeft daaruit afgeleid dat voor de werknemers voor wie het bestaan van een E101-formulier niet was bewezen **de toepasselijke socialezekerheidswetgeving moest worden vastgesteld**. Aangezien hij van oordeel was dat de Italiaanse socialezekerheidswetgeving niet van toepassing was, hebben het INPS en het INAIL cassatieberoep ingesteld bij de Corte suprema di cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië).

Deze rechterlijke instantie heeft het Hof een vraag gesteld om te weten welke sociale zekerheidswetgeving overeenkomstig de relevante bepalingen van verordening nr. 1408/71 en van verordening nr. 883/2004 van toepassing is op het vliegend personeel van een in een lidstaat

¹ Verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB 1971, L 149, blz. 2), zoals gewijzigd en bijgewerkt bij verordening (EG) nr. 118/97 van de Raad van 2 december 1996 (PB 1997, L 28, blz. 1), zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 631/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 (JO 2004, L 100, blz. 1), ingetrokken en vervangen door verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (PB 2004, L 166, blz. 1, met rectificatie in PB L 200, blz. 1), zelf gewijzigd door verordening (EG) nr. 988/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 (PB 2009, L 284, blz. 1), en door verordening (EU) nr. 465/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 (PB 2012, L 149, blz. 4).

gevestigde luchtvaartmaatschappij dat niet is gedekt door E101-formulieren, gedurende 45 minuten per dag werkt in een voor de bemanning bestemde ruimte, „crew room” genoemd, waarover deze luchtvaartmaatschappij beschikt op het grondgebied van een andere lidstaat, waar dit vliegend personeel woont, en zich de rest van de arbeidstijd aan boord van de vliegtuigen van deze luchtvaartmaatschappij bevindt.

Met zijn arrest van vandaag **oordeelt het Hof dat de socialezekerheidswetgeving die gedurende de betrokken tijdvakken van toepassing was op de aan de luchthaven van Orio al Serio verbonden werknemers van Ryanair die niet door de E101-formulieren zijn gedekt, onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter, de Italiaanse wetgeving is.**

Wat allereerst de onder verordening nr. 1408/71 vallende tijdvakken betreft, herinnert het Hof aan het beginsel dat **op degene die behoort tot het vliegend personeel van een luchtvaartmaatschappij die internationale vluchten verricht, en die werkzaam is bij een filiaal of een vaste vertegenwoordiging van die maatschappij op het grondgebied van een andere lidstaat dan die waar zij haar zetel heeft, de wetgeving van toepassing is van de lidstaat waar dat filiaal of die vaste vertegenwoordiging is gevestigd.**²

Deze bepaling kan slechts worden toegepast indien aan **twee cumulatieve voorwaarden** is voldaan: ten eerste **moet de betrokken luchtvaartmaatschappij een filiaal of een vaste vertegenwoordiging hebben in een andere lidstaat** dan die waar zij haar zetel heeft, en ten tweede **moet de betrokken persoon werkzaam zijn bij dit filiaal of deze vaste vertegenwoordiging.**

Aangaande de eerste voorwaarde merkt het Hof op dat de begrippen „filiaal” en „vaste vertegenwoordiging” moeten worden geacht te verwijzen naar een soort duurzame en permanente nevenvestiging die tot doel heeft een daadwerkelijke economische activiteit uit te oefenen en die daartoe over georganiseerde materiële en menselijke middelen, alsook over een bepaalde autonomie tegenover de hoofdvestiging beschikt. Aangaande de tweede voorwaarde wijst het Hof erop dat de arbeidsverhouding van het vliegend personeel van een luchtvaartmaatschappij een significante band vertoont met de plaats van waaruit dit personeel zijn verplichtingen jegens zijn werkgever hoofdzakelijk vervult.

Bijgevolg oordeelt het Hof dat **de voor de bemanning van Ryanair bestemde ruimte („crew room”) op de luchthaven van Orio al Serio een filiaal of een vaste vertegenwoordiging vormt waar de aan de luchthaven van Orio al Serio verbonden werknemers van Ryanair die niet zijn gedekt door de E101-formulieren gedurende de betrokken tijdvakken werkzaam waren, zodat overeenkomstig verordening nr. 1408/71 de Italiaanse socialezekerheidswetgeving op hen van toepassing is.**

Wat vervolgens de onder verordening nr. 883/2004 vallende tijdvakken betreft, herinnert het Hof aan het beginsel dat **op degene die in twee of meer lidstaten werkzaamheden in loondienst pleegt te verrichten, de wetgeving van toepassing is van de lidstaat waar hij woont, indien hij daar een substantieel gedeelte van zijn werkzaamheden verricht.**³

Het Hof verduidelijkt dat de beoordeling of een substantieel gedeelte van de werkzaamheden in een lidstaat wordt verricht, in geval van een werkzaamheid in loondienst mede op grond van de arbeidstijd en/of de bezoldiging moet gebeuren, en dat dit bij een aandeel van minder dan 25 % voor deze criteria niet het geval is.

Bijgevolg oordeelt het Hof dat indien de aan de luchthaven van Orio al Serio verbonden werknemers van Ryanair die niet zijn gedekt door de E101-formulieren, gedurende de betrokken tijdvakken een substantieel deel van hun werkzaamheden in Italië hebben verricht, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan, de Italiaanse socialezekerheidswetgeving van toepassing is.

² Artikel 14, lid 2, onder a), i), van verordening nr. 1408/71.

³ Artikel 13, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004.

Ten slotte herinnert het Hof eraan dat verordening nr. 883/2004 sinds 2012⁴ een nieuwe regel bevat volgens welke werkzaamheden van een lid van het cockpit- of het cabinepersoneel dat diensten ten behoeve van luchtpassagiers verricht, worden beschouwd als werkzaamheden die worden verricht in de lidstaat waar het lid zijn thuisbasis heeft. De thuisbasis is de locatie die door de exploitant aan het bemanningslid is aangewezen en waar het bemanningslid in de regel een dienstperiode of een reeks dienstperioden aanvangt en beëindigt, en waar, onder normale omstandigheden, de exploitant niet verantwoordelijk is voor de accommodatie van het bemanningslid in kwestie.

Bijgevolg is het Hof van oordeel dat de voor de bemanning van Ryanair bestemde ruimte op de luchthaven van Orio al Serio een thuisbasis vormt, zodat de aan die luchthaven verbonden werknemers van Ryanair die niet zijn gedekt door de E101-formulieren, overeenkomstig verordening nr. 883/2004 onderworpen zijn aan de Italiaanse socialezekerheidswetgeving.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

⁴ Artikel 11, lid 5, van verordening nr. 883/2004.